

בעזרת השי"ת

גליון ש"ק פר' בהר

יו"ל ע"י מכון והוצאת ספרי

"נקודות הכסף"

שע"י מוסדות

דברי שלום

ע"ש רבינו הרש"ש זיע"א

בראשות הגה"צ יחזקאל בינג שליט"א

רחוב מהרש"ל 11 בני ברק.

טלפון: 03-6196739

דוא"ל: 5798972@gmail.com

אתר: dshalom.org

שבתא טבא וכוט"ס

שיחת מו"ר שליט"א לפרשת בהר

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצויתי את ברכתי לכם וכו'.

הרה"ק רבי אלימלך זיע"א הביא עה"פ זה בשם הרה"ק רבי זושא בענין החיזוק באמונה ובטחון בה' שלא לשאול קושיות מנין תבוא הפרנסה אלא לבטוח בה' וממילא השפע לא יפסק.

והנה בענין הזה כבר דיברנו בו רבות שיש לנו כלל גדול בזה שמה שהאדם צריך בעת שהוא צריך יהיה לו מאת ה', ואע"פ שימצא מצב שהאדם צריך ואין לו גם הצער הזה מאת ה' הוא ולטובתו, ועבודת האדם היא האמונה בכל עידן ועידן לקבל את השגחת ה' ולבקש רחמים מאתו יתברך שיעזרהו.

והנה בסה"ק איתא שכל הצער והעניות והיסורים שהאדם עובר בעניני פרנסתו רוב רובו הוא מחמת פגם הברית, שעשה היצה"ר והצליח לחולל שמות בזה, דהנה בזה"ק איתא שכל העולם עומד על נוטרי הברית, שעל ידי שבני ישראל מתנהגים בדרך הקדושה ושומרים את עצמם בקדושת העינים המחשבות הדיבורים והברית קודש נשפע בעולם שפע רב בכל הענינים ושמירה עליונה מכל מיני מרעין בישין, וההיפך ח"ו מגיעים לעולם כל מיני נזקים וצרות רח"ל, ולכן רואים אנו בימינו שעיקר עבודת היצה"ר להפיל את בני ישראל בעניני הקדושה, שאנו רואים כיצד נראים היום הרחובות אפי' במקומות החרדיים, ואיך הלבושים וכדו', ובפרט גזירת המכשירים השונים שבלחיצת כפתור אחת יכולים להפיל תמימות ויראת שמים של נער או נערה מבני ישראל של שנים, לשאול תחתיה כמו שאנו רואים מעשים בכל יום כיצד מצליח היצה"ר להפיל ברשת הטומאה נפשות רבות מבני ישראל וכמה נפשות ובתים נהרסים מזה.

שפעם בשביל שהאדם יפול בטומאה היה צריך ללכת מחוץ לעיר למקום שאין מכירים אותו וכו' וכו', ובימינו אוי לנו שמצליח היצה"ר לטמא בתי ישראל הכשרים ולהכניס בהם את נגע הטומאה והרחוב להפיל את בני ובנות ישראל מתמימותם ומקדושתם, והפסוק אומר והייתם לי קדושים כי קדוש אני, ולא יראה בך ערוות דבר ושב מאחריך, שבעת שהאדם מרחיק את עצמו ממקור התענוגים האמיתי שהוא מאבינו שבשמים אזי אינו מביין כמה צער יש להקב"ה מהתרחקותו הזה, שבמקום שישתמש בגופו ונשמתו שה' נתן לו לקדושה ולהתקרב אליו ממיר

זאת בעולמות הטומאה וגורם עי"כ שגם כביכול השי"ת מתרחק ממנו, ומה שרואים שדרך רשעים צלחה זה מדאיג עוד יותר, שכביכול השי"ת כ"כ מתרחק ממנו שאפי' אין לו את הזכות שיעוררוהו מן השמים לצאת מהטעות ומהטומאה אליה נפל אחר שנכנס לשם, והוא חזק חזק בידי הטומאה והקלי' רח"ל.

וע"כ בעת שהאדם זוכה ורואה שבאים לו קשיים בכל מיני ענינים ובפרט בעניני הפרנסה יעורר את עצמו שהנה מרחמים עליו מן השמים ומעוררים אותו לשוב ולתקן את מעשיו ובפרט בעניני קדושה, שיהיה לו שכל ויפייס את השי"ת ויעשה לעצמו גדרים וסייגים לשמור את העינים מכל משמר, ואת מחשבותיו ודיבוריו ובפרט את הברית קודש שלא לטמאות את עצמו חלילה וחלילה, למען יוכל להיות כלי שרת כלי מקדש לעשות את העבודה לכבודו יתברך שלא יהיה חלילה בבחי' "פיגול הוא לא ירצה".

כי כל הקושיות שיש לו כיצד יהיה ואיך יהיה, מקורם מחוסר אמונה בה', והחוסר אמונה שיש לו הוא מחמת שצריך להתחזק בעניני הקדושה, שהיות והוא פגום בזה אזי נחלש לו הקשר עם השי"ת ובאים לו קושיות וספקות, שכן מצינו שאדם הראשון שפגם בפגם הברית, אזי הנשמות שהיו צריכים לצאת ממנו נתגלגלו בדור המבול שגם הם פגמו בעון הזה ונענשו שנמחו במבול, ואח"כ באו בגלגול בדור ההפלגה שרצו בטפשותם לעשות מגדל ולהלחם בהשי"ת ולמרוד בו.

מזה נבין שמי שפגם בפגם הברית אזי באים לו כל מיני ספקות ובלבולים וטענות בעניני אמונה, ואז התוצאה היא הקושיות "וכי תאמרו מה נאכל" שמתקלקל השפע הטבעי שגזר השי"ת שיהיה לו לאדם מיום לידתו, שהקשר בינו להשי"ת נחלש ונאבד רח"ל.

ועל כן בעת שהאדם מחזק את עצמו בעניני הקדושה ושב בתשובה שלימה לפני ה', אזי התוצאה היא שנעשה מזוכך וטהור ואז מתחזק באמונה שלימה ותמימה לפני ה' ואז השי"ת מחזק אותו ומקרב אותו ואינו דואג כלל אלא יודע שהוא בידיים טובות וחזקות ביותר, ביד השי"ת אבינו הטוב שבשמים שאינו עוזב את א' אפי' לרגע אחד, ומה לו כי ידאג, וכי הוא דואג כיצד יחיה ויתקיים בעולם, וכיצד יהיה לו בריאותו במליוני פרטים בענין בריאותו ועוד פרטים שאינו יודע ומשיג כלל בהם ואעפ"כ לא דואג, ומדוע כי ידאג בעניני הפרנסה או דאגות אחרות, וכי הוא כביכול צריך "לסייע" להשי"ת להנהיג אותו ע"י הדאגות שלו.

אלא עליו להתעורר לתקן לחזק את הקשר עם השי"ת, ואז יהיה בבחי' "משמועה רעה לא יראה נכון לבו בטוח בה" שכל דבר וענין הוא מהשי"ת, ודי שהשי"ת דואג עבורו על כל פרט ופרט גם מה שאינו חושב כלל וכלל.

והשי"ת יזכינו לילך בדרך הקדושה והאמונה הטהורה ואז ע"י תורתו ותפילותיו ומעשיו הטובים יעורר שפע קדוש על כלל והפרט, ונוכה לכל טוב סלה לנו ולכל ישראל אכ"ר.

ספה"ק נועם אלימלך

וכי תאמרו מה נאכל בשנה כו' וצויתני את ברכתני לכם כו' #

בשם אחי החסיד המפורסם ויש לדקדק היות שהתורה יצאתה בכאן מדרכה שדרך הקרא לכתוב איזה יתור לשון בפסוק אפילו אות א' ועל ידי זה מתורץ כמה קושיות אבל הקשיא לא נכתב בעצמה בתורה # וכאן נכתב הקשיא בתורה וטוב היה שלא לומר כי אם וצויתני את ברכתני וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל # ונראה שהשם יתברך ברוך הוא כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכין שפע לצרכי בני אדם ודרך השפע שלא להפסיק כלל אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ברוך הוא המשגיח אמיתי הזן ומפרנס בריות בלי הפסק כלל אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים ומתישין כח פמליא של מעלה ר"ל ואז נפסק השפע חלילה וצריך השם יתברך ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה # וזה הוא וכי תאמרו כו' שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו על אלהיו ולא יאמר כלל מה יאכל כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרחו כלפי שמיא לצוות מחדש # וכי תאמרו פירוש כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי וצויתני כו' אלא לא תתנהגו כך ותבטחו בה' בכל לבבכם ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה:

וכי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו # כו'.

פירוש ומכר לשון נתמכר מאחוזתו הוא העולם העליון שממנו נחצב והוא אחוזתו באמת. למשל כאשר אנחנו רואין בחוש שהאדם מתחילת גידולו הוא מקושר מאד באביו בעבותות האהבה וכל אשר יגדל ויתחזק שכלו בגשמיות העולם אז נפרד מעט מעט מאביו עד אשר יפרד כולו ויצא מאביו וידמה כאחר # וגם הנשמה היא כך שמתחילת בואה לזה העולם עדיין יש לה התקשורות בעולם העליון כי ממנה נחצבה ותרצה בעבודת הבורא ואחר כך כשהאדם נתהווה בגשמיות העולם הזה וישים עינא ולבא שהם תרי סרסורי דחטאה בתאוותיו אז נפרדה מחשבתו מעבודת הבורא וסובר בעצמו שלא נברא כי אם להבלי הזמן ותאוותיו הגשמיים ונתמכר ונתרושש מהשם יתברך ברוך הוא וימוכו בעונם. וזהו ומכר מאחוזתו ומה תקנתיה

ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו והוא הצדיק הקרוב אליו בגן עדן בהתקשרות נשמתו משורש אחד וגאל את ממכר אחיו שיסייעהו ויעזרהו לפרוש עצמו מהעולם השפל הזה ולדבק עצמו בעולמות עליונים # וזהו פירוש הפסוק טוב שכן קרוב מאח רחוק שכן קרוב הוא קרבת הנפשות אף על פי שהם בזה העולם כרחוקים זה מזה אבל הם קרובים בעולם העליון זה הוא יותר טוב מאח רחוק ממי שהוא אח בעולם הזה והוא רחוק ממנו בעולם העליון שזה אינו יכול להועילו כלום כי אם הצדיק אשר הוא אתו עמו בשורש אחד זה הוא גאלו באמת. וזהו וגאל את ממכר אחיו וכדלעיל:

וכי ימכור כו' עיר חומה כו' #

נראה לפרש ע"פ דאיתא בזהר הקדוש דהתורה נקראת חומה וזהו והמים להם חומה מימינם פירוש זהו התורה הנקראת חומה וגם מים והיא חומה לישראל ע"ד הכתוב אורך ימים בימינה ובשמאלה כו' # וזהו וכי ימכור בית מושב עיר חומה פירוש אם יתמכר אדם את מעשיו חלילה מאביו שבשמים לעבור על מצותיו ותורתיו הקדושה הנקרא חומה כנ"ל # ואמר הכתוב והיתה גאולתו עד תום שנת ממכרו רוצה לומר אף על פי כן אל יתיאש מלחזור בתשובה ויכול עדיין לגאול נפשו בתשובה ומעשים טובים אפילו אם עבר ושנה והרבה לעשות הרע בעיני ד' כל ימי חייו אף על פי כן שערי תשובה לא ננעלו כמ"ש תשב אנוש עד דכא עד דכדוכו של נפש וזהו עד תום שנת ממכרו # ואם לא יגאל עד מלואות לו כו' פירוש שאם לא ישוב חלילה לעולם # וקם הבית אשר לא חומה לקונה אותו פירוש כל הזכויות שיש לאיש ההוא אז נוטל אותם הצדיק הגדול ע"ד שאמרו זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן:

ספה"ק מאור ושמש

במדרש רבה וכי תמכרו ממכר לעמיתך הדא הוא דכתיב מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא מכירין מות מכאן וחיים מכאן.

הנה המדרש הזה הוא פליאה מאי ענין פסוק זה של מות וחיים לכאן גם מה זה מות מכאן וחיים מכאן ויראה לבאר כי הנה כבר אמרנו על פסוק אם בחוקתי תלכו ע"ד שביאור בחפץ ה' על מאמר התנא אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלין שכר שביאורו הוא שכשהאדם עמל במו"מ וכונתו בעמלו כדי להשתכר די מחסורו למען יוכל לעסוק בתורה מבלי טרדות מזונות אז הוא מקבל שכר על עמלו במשא ומתן מלבד עסק התורה יען שהוא משים עסקו במשא מתן עילה לעסק התורה אכן באם ח"ו האדם מטרד עצמו בעסקים וכונתו לצורך דברים בטלים לצבור הון למלאות תאוותו מהנאות הכוזבות אז התאוות הללו מוציאים אותו מן העולם וכמו שאמר אחר כך אני רץ לחיי העה"ב והם רצין לבאר שחת ולכן האדם העוסק במשא ומתן כאלו נתן בכף מאזנים ובידו להטות עצמו לחיים ולהפכו ח"ו והנה הראשי תיבות של ו'כי ת'מכרו מ'מכר הוא אותיות מ'ו'ת והס'ת הם רי"ו שהם

גימטריא גבורה אמנם המילואים של אותיות מות כזה מ"ם וי"ו תי"ו הם עולים ע"ב שהוא בגימטריא חסד שכשעוסק במשא ומתן הוא בכדי להתפרנס ממעשי ידיו ומיגיע כפיו לעסוק בתורה בלי טרדא אזי הוא ממשיך חסד על עצמו ממקור החסד שהוא שם של ע"ב ועושה מאותיות רי"ו סופי תיבות של וכי תמכרו ממכר הנ"ל צירוף הע"ב שמות ונמתקים הגבורות. ובאם ח"ו מבלה בהבל ימיו במשא ומתן שלא לצורך התכלית האמיתי הוא הולך למות ורץ לבאר שחת. וזהו פירוש המדרש הנ"ל וכי תמכרו ממכר הדא הוא דכתיב מות וחיים וגו' רצה לומר שהאותיות הראשי תיבות של וכי תמכרו ממכר הם אותיות מות והמילואים של אותיות מות הם חסד שהוא חיים שהלשון המדברת בעסקי משא ומתן יש בה להטות לחיים ולמות וזהו מות מכאן וחיים מכאן שהראשי תיבות של וכי תמכרו ממכר הם מו"ת והמילואים שלהם הם חסד שהוא חיים כנ"ל והבן:

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו וגו' אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וגו' אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים.

ודרשו חז"ל יציאת מצרים האמור ברבית למה נאמר אמר הקב"ה אני הוא שהבחנתי במצרים בין טיפה של בכור לטיפה שאינו של בכור אני הוא שעתיד ליפרע ממי שתולה מעותיו בנכרי ומלוה לישראל ברבית ודרשות חז"ל בודאי הם אמת ויציב אבל עדיין לא יספיק שבכל המצות כולן יוכל האדם לגנוב דעת הבריות ובכל המצות היה לו להזכיר יציאת מצרים לפי דרשות חז"ל ועוד לתת לכם את ארץ כנען למה נאמר ברבית. ונקדים תחלה מה שכתוב למעלה מן הענין ולא תונו איש את עמיתו וגו' ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם וישבתם על הארץ לבטח ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה גם בפסוקים אלו יש להעיר שכתוב ועשיתם את חקותי זה לא תעשה ואת משפטי תשמרו זהו מצות עשה והיינו אם תשמרו כל התורה כולה יהיה השכר שישבו על הארץ לבטח ולא יותר וכי זה היא תורה וזו שכרה ועוד למה כפל הענין וישבתם לבטח עליה. ונראה בזה על פי מאמרינו לעיל שכל כונת השמיטה היה להורות אם האדם יתקן מעשיו כראוי ויבטח בה' יזדכך גם הארץ ויתנה פריה בלי חרישה וזריעה ובפרט בארץ הקדושה שמקודשת מכל הארצות ואוירא דארץ ישראל מחכים שם יוכל האדם לתקן מעשיו כראוי והארץ אינה מוציאה פירותיה אלא לפי מעשי בני אדם כנ"ל שעל הצמחין ששנו היו מתריעין מיד כנ"ל לכן יראה האדם לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי ולא ינטה שכמו להטרדות הזמן כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ולפעמים אף שהאדם רוזף אחר טרדות הזמן כל הימים לרבות את הלילות אינו עולה בידו כי אם לחם צר ואם יבטח בשם ה' ויט שכמו לתורה ועבודה בודאי יתפרנס בנקיות כמו שענינו רואות בכל דור ודור יש כמה צדיקים אשר נטו שכמם לעבוד עבודת הקודש והם מתפרנסים בכבוד גדול מאת ה' מן השמים ומהן ילמדו בני דורם לבטוח בהשי"ת כמו מצנצנת המן שהניח אהרן לפני ה' למשמרת לדורות שממנו יקחו מוסר שלא לעסוק בהבלי עולם

ומאת ה' ירד פרנסתם כן בכל דור ודור יש צדיק אחד שפרנסתו הוא דרך נס והוא לאות לבני דורו כצנצנת המן, לכן יראה האדם שלא להרבות בפרקמטיא יותר מכדי פרנסתו ואם יזכהו ה' בעושר והון לא יאמר ארדוף עוד אחר פרקמטיא ואשיג שלל רב יותר וגם בזה לא ישקיט אלא שנותן גם לאחרים בעיסקא כמו שעניינו רואות בעונותינו הרבים אם זוכה האדם לאיזה סך מוסיף עוד משא ומתן על משא ומתן שלו הקבוע ונותן לאחרים למחצית שכר ועל אחיהם בני ישראל המדולדלים לא ישימו עיניהם להחזיקם בגמילות חסד לבל יפולו, לא זו הדרך אלא יעסוק בפרקמטיא כפי צורך פרנסתו ומהמותר יעסוק בגמילות חסדים ובצדקה ואז טוב יהיה לו שהוא יוכל לעסוק בתורה ועבודה וגם יחזיק ידי אחיו שילווה להם בלי עיסקא וגם אחיו יוכלו להתפרנס בנקיות וכל עצמה של ארץ ישראל לא ניתנה להם לישראל אלא על מנת כן שישבו איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו ויתפרנסו בנקיות ולא ירבו בסחורה אלא כפי צורך פרנסה ובמותר יעסקו בגמילות חסדים ובצדקה, ואם היו אוחזים את דרכם שלא להרבות בסחורה לא היו גולים אך על ידי שהיו מרבים בסחורה בכל מקום והיו נוסעים לחוץ לארץ אחר פרקמטיא נתערבו בגוים ולמדו מעשיהם לכן הקיאה הארץ אותם:

וזה ביאור הכתוב ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו היינו שתלמדו כדי לשמור ולעשות ללמוד וללמד ועשיתם אותם וישבתם על הארץ וגו' לבטח עליה רצה לומר שיעלו למדריגה גדולה כל כך שישבתם על הארץ יהיה לאות כמו צנצנת המן ואחרים ילמדו מהן לבטוח בהשי"ת, וזהו וישבתם על הארץ כדי לבטח רצה לומר שאחרים ילמדו מהם לבטוח בו ית"ש. ונתנה הארץ פריה כמאמרינו לעיל שאם יבטחו בה' תתן הארץ פריה בלא חרישה וזריעה. ואכלתם לשובע פירוש כי האדם אשר הוא משים כל מגמתו לעבודת הבורא ומשבר תאותו כל מה שאוכל אפילו דבר מועט הוא שבע שאינו אוכל למלאות כריסו, וזהו ואכלתם לשובע רצה לומר כל מה שתאכלו תהיה לשובע. וישבתם לבטח עליה רצה לומר גם אתם תעלו יותר למדריגת בטחון על ידי זה כי מדת בטחון אין לו שיעור. וזה פירוש הכתוב כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו כמו שפירש רש"י אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו אלא חזקהו משעת מוטת היד ותלוה לו והזהיר הכתוב אל תקח מאתו נשך ותרבית פירוש שלא תקח ממנו שום דבר שעל ידי זה יתרבה ממונך שלא טוב הדבר לעסוק בסחורה יותר מן ההכרח לכן לא תתן לו אפילו בעיסקא רק תגמול חסד עמו ותלוה לו בחנם ואל תרבה בסחורה ואמר הכתוב אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען פירוש על מנת כן הוצאתי אתכם מארץ מצרים ונתתי לכם את ארץ כנען כדי שישבו איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו ולא ירבו בסחורה רק יעשו גמילות חסדים זה עם זה בממונם וגם אומר להיות לכם לאלהים רצה לומר אם תעשו כן תשיגו אלהותו יתברך שמו על ידי שלא יחתרו לבקש מזונם אלא ההכרחי ויעשו תורתם קבע וגם בממונם יעשו צדקות וגמילות חסדים ישיגו אלהותו ית"ש כנ"ל:

ספה"ק שפת אמת

בפסוק וכי תאמרו מה נאכל כו'.

בס' נועם אלימלך בשם אחיו ז"ל כי ע"י השאלה יצטרך המקום לצוות את הברכה כו' ע"ש. וביאור הדברים דמה קושיא היא זו מה נאכל. מאן דיהיב חיי יהיב מזונא. אך כי אם יהי' קיום בני" ע"פ נס ואין כל הדורות ראויין לנסים לכן יאמרו מה נאכל. והתירוץ שיהי' בדרך ברכה וברכה היא קצת בטבע. אך באמת צריכין בני" לידע כי הנסים והטבעים הכל אחד ובאמת אין נס גדול ונפלא כמו הטבע שהוא הגדול שבנפלאות המושגים לנו. ואז כשזו האמונה מתברר לבני" אין עסק להיות ניזון ע"פ נס. רק וכי תאמרו כו' אז וצויתי כו' כנ"ל. ונס הוא לשון הרמה פי' שהיא הנהגה מתרוממת מהנהגת הטבע ומיוחד לבני". וכ"כ המהר"ל כי כמו שיש סדר להטבע כן יש סדר להנסים. וסדר זה מיוחד לבני" כנ"ל. ובאמת הדורות שנעשה להם הנסים הי' קבוע בהם האמונה והיה שוה להם הטבע והנסים. לכן נהג הש"י עמהם בנסים כנ"ל:

ושבתה הארץ.

במדרש מות וחיים ביד לשון. כי האדם נק' מדבר והוא צריך להטות כל הנבראי' להבורא ית' שהכל נמשך אחריו. כמאמר כל שתה תחת רגליו. והוא הלשון המכריע כל הבריאה להבורא ית'. והוא באמת בכח התורה שכחן של ישראל בפה ובאמצעות התורה צריך אדם להטות כל המעשים אליו ית' כמאמר זוה"ק ע"פ ודברת בם בשבתך בביתך כו' שהאדם ינהיג כל מעשיו ע"פ דברי תורה ע"ש ואתחנן. ובמד' גבורי כח עושי דברו בשומרי שביעית הכ' מדבר. ולמה נק' עושי דברו הלא הוא ביטול העשי' ושבתה. אבל היא הנותנת ע"י שמבטל אדם כח עצמותו לכח הבורא ית' ומבקש להיות נמשך אחר דרך התורה והנהגת הבורא ית'. עי"ז מתגלה הנהגת הבורא ית'. כי אמת שהקב"ה מנהיג הכל ברצונו אבל הבחירה ניתן להאדם. שאם מבטל עצמו והוא יודע ומברר שאין בו כח כלל בלי כח הבורא ית'. אז הש"י מנהיג אותו ומראה כח הנהגתו ית'. והוא מסר את הנהגה שלו ביד האדם לכן האדם צריך להמליך הבורא ית' עליו ועל כל העולם. לכן ע"י שרואה כרמי' בייר כו' ושותק. עי"ז נק' עושי דברו שמתגלה הנהגה עליונה כנ"ל. וכן בש"ק כתיב אם תשיב כו' ודבר דבר. ודרשו חכמים שלא יהי' דיבורך של שבת כדיבורך בחול כו'. פי' ע"י השביתה ממלאכה בש"ק מתגלה הנהגה עליונה כנ"ל. ורמזו חכמים שאף שלעולם הש"י המנהיג הכל. עכ"ז אין הנהגה של שבת כמו בחול והבן כ"ז. ובכח שביתת האדם צריך לעורר כל הנבראים. וחובת קרקע אינו נוהג עתה כי בזמן המקדש היו יכולין לעורר גם הדומם להעלותו עד מקום השגחה שהוא בהשורש כמ"ש ושבתה הארץ ממש כנ"ל. ולכן נאמר בהר סיני להראות כי כח הזה ניתן לבני" בהר סיני ע"י התורה שהיא בחי' הדיבור כנ"ל ביד לשון: